ПАРЛАМЕНТЧ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БҮЛГИЙН ТАЛААРХ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Ц. Товуусүрэн, А. Пагма

2012 оны IX сарын 30 -ны байдлаар дэлхийн 150 улс орнуудын парламентад эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Руанда Улсад хамгийн өндөр буюу 56,25% байна[137]. Эмэгтэйчүүдийн улс төрийн оролцоог анхлан дэмжиж ирсэн Шведэд эмэгтэй парламентчдын эзлэх хувь 44,7% буюу 4 дүгээр байранд, Финландад 42,5% буюу 7 дугаар байранд, Норвегид 39,6% буюу 11 дүгээр байранд байна. Нийт 30 улсад энэ хувь 30%-иас дээш байгаа бөгөөд манай улсад 12,7% буюу 100 дугаар байранд байна. Йемен, Микронезийн арлууд, Соломоны арлууд Науру, Палау, Катар, Саудын Араб зэрэг улсуудад эмэгтэй парламентачид 0,0-0,3 %-тай сүүлийн байруудад байна.

Улс орнуудын парламентад эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь нэмэгдэхийн хэрээр парламетч-эмэгтэйчүүдийн хамтран ажиллах арга механизмд зарим өөрчлөлт орсоор байна. Гадаад орнуудын парламентад эмэгтэй парламентчдын албан ёсны бүлэг байдаг эсэх талаар холбогдох эх сурвалжуудаас үзэхэд Швейцари, Финланд, Литви зэрэг улсуудад байдаг боловч тэдгээр нь албан бусаар ажилладаг юм байна. Харин эдгээр бүлгийн ажиллах дэг журмын талаар мэдээлэл бараг олдохгүй байгаа бөгөөд хууль тогтоомжид эмэгтэйчүүдийн тэгш эрхийг хангуулах нийтлэг зорилготой болох нь харагдаж байна. Тухайлбал, Швейцарийн парламентад улс төрийн намын харъяаллаас үл хамаарах эмэгтэй парламентчдын албан ёсны бус, үл санхүүжих бүлэг байдаг бөгөөд дээд доод танхимын эмэгтэй парламентчид энэ бүлгийг бүрдүүлдэг байна.

Энэхүү бүлэг нь албан ёсны бус учраас бүлгийн хурлаар хэлэлцэх асуудал, хурлын товыг сонирхогч этгээдүүд нь парламентын ажлын албаар дамжуулан зарлаж хуралдуулдаг байна. Энэхүү бүлэг нь үндэсний хэмжээний эмэгтэйчүүдийн байгууллагууд оролцсон хурлыг жилд нэг удаа хуралдуулах бөгөөд хүйсийн тэгш байдал, Швейцари дахь мусульман шашинтай эмэгтэйчүүдийн байдлыг судалдаг байна.

Олон улсын парламентын холбоо, парламентын хамтын ажиллагааны байгууллагуудын түвшинд эмэгтэй парламентчдын бүлэг байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулдаг туршлага байна. Олон улсын парламентын холбоо үндэсний парламентууд дахь эмэгтэй парламентчдын тоо, эзлэх хувийн талаар статистик мэдээлэлийг тухай бүр нь гаргаж байна. Олон улсын парламентын холбооны бага хурлын үеэр эмэгтэй парламентчдын уулзалт яриа зохиогдож, хэлэлцэж байгаа асуудлаас гадна Олон улсын парламентын холбоон дахь харьцааг тэнцвэржүүлэх асуудал яригддаг байна.

Олон Улсын парламентын холбооны Гүйцэтгэх хорооны бүрэлдэхүүнд Хүйсийн тэгш байдлын түншлэлийн бүлэг байдаг бөгөөд түүний бүрэлдэхүүнд Гүйцэтгэх хорооны гишүүн 2 эрэгтэй, 2 эмэгтэй парламентч ордог байна. Чухамхүү энэ бүлэг хүйсийн тэгш байдлын аль ч асуудлаарх дүрмийн шаардлагыг үндэсний парламентууд хэрхэн биелүүлж байгааг хянадаг байна . Түүнчлэн Үндэсний парламентууд Олон Улсын Парламентын холбооны хороодын ажилд гишүүдээ хэлбэрийн төдий оролцуулснаар хязгаарлахгүй, төрөл бүрийн мэдэгдэл, илгээлт, тунхаглалд эмэгтэйчүүдийн холбогдолтой сэдэв, асуудлыг хэрхэн тусгаж буйг хянадаг байна.

Америк тивийн улс орнуудын парламентын холбоо/*ParlAmericas*/-ны 2003 оны Панама-

[137] http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm

Ситид болсон II нэгдсэн хуралдааны завсарлагаар эмэгтэй парламентчид улс төр, парламент, түүний байгууллагуудад дахь тэдгээрийн оролцооны талаар хэлэлцэж, Аргентины парламентч Маргарита Столбизар Эмэгтэй парламентчдын бүлэг байгуулах санал дэвшүүлж, тэр даруй Холбооны ассамблейн нэгдсэн хуралдаанаар байнгын байгууллага байхаар санал нэгтэй дэмжсэн байна.

2009 оноос Эмэгтэй парламентчдын бүлгийн Гүйцэтгэх хороог сонгон ажиллуулж байна. Дэлхийн улс орнуудын үндэсний парламентад эмэгтэйчүүдийн эрхийг хамгаалах, хүйсийн тэгш байдлыг хангах асуудлыг ихэвчлэн парламентын хороодоор дамжуулан хэрэгжүүлэхэд түлхүү анхаарч байна. Тухайлбал: Белгийн парламентын Төлөөлөгчдийн танхимын Нийгмийн тэгш байдлын талаар зөвлөх тусгай хороо нь хууль тогтоомжийн төсөлд нийгмийн тэр дундаа эмэгтэйчүүдийн тэгш эрхийн асуудлыг тусгайлан авч хэлэлцдэг байна. Төлөөлөгчдийн танхимын дэгийн 69 дүгээр зүйлд энэхүү хорооны бүрэлдэхүүнд улс төрийн бүлэг тус бүрээс пропорциональ төлөөлөлтэй байх бөгөөд 13 гишүүнээс 11 нь эмэгтэй гишүүн байхаар заасан байна[138].

Зөвлөх тусгай хорооны үйл ажиллагааны дэг нь бүтцийн бусад хороодынхтой адил байна. Тусгай хороо нь парламентын гаднах эмэгтэйчүүдийн болон тэгш байдлын асуудал эрхэлдэг байгууллагууд болон Засгийн газрын саналын талаар нээлттэй хэлэлцүүлэг явуулдаг байна.

Шведийн парламент/ Рикстаг/-д хүйсийн тэгш байдлын асуудлаар бүх байнгын хороод үүрэг хариуцлага хүлээх бөгөөд хөдөлмөрийн зах зээлд хүйсийн тэгш байдлыг хангах асуудлыг Хөдөлмөрийн зах зээлийн байнгын хороо хариуцдаг. Тус Байнгын хороо нь 17 гишүүнтэйгээс 11 нь эмэгтэй гишүүн заасан байна[139].

[138] http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm

[139] http://www.ipu.org/parline-e/reports/instance/2_179.htm?chambername=Chambre des Reprйsentants (House of Representatives)&chamberid=2029